

مقاله کوتاه علمی

اولین گزارش شته *Cinara pinihabitans* (Hem: Lachnidae) روی کاج *Pinus mugo* از ایرانمینو حیدری لتیباری^۱، غلامحسین مروج^{۱*}، حسین صادقی^۱ و کلین فاورت^۲

۱- گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران، ۲- گروه علوم بیولوژیک، دانشگاه مونترال، کبک، کانادا.

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: moravej@ferdowsi.um.ac.ir

First report of the aphid species, *Cinara pinihabitans* (Hem: Lachnidae) on *Pinus mugo* from IranM. Heidari Latibari¹, G. Moravej^{1*}, H. Sadeghi¹ and C. Favret²

1. Department of Plant Protection, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran, 2. Department of Biological Sciences, University of Montreal, Quebec, Canada.

*Corresponding author, E-mail: moravej@ferdowsi.um.ac.ir

Abstract

The aphid species, *Cinara pinihabitans* (Mordvilko 1894), is newly recorded from Iran. It was collected from mountain pine, *Pinus mugo*, during a survey on the insect fauna of urban green landscapes of the city of Mashhad, Iran from June 2014 to July 2015.

Key words: Aphids, *Pinus mugo*, Mashhad, Iran

juniperina (Mordvilko), *C. palaestinensis* (Hille Ris Lambers), *C. pilicornis* (Hartig), *C. pini* (Linnaeus), *C. pruinosa* (Hartig), *C. tujafilina* (Del Guercio), *C. maghrebica* (Mimeur).

گونه *C. pinihabitans* تاکنون از کشورهای آلمان، ترکیه، جمهوری چک، فنلاند، هلند، ایتالیا، صربستان، روسیه، گرجستان و لیتوانی گزارش شده است (Heie, 1995, Novgorodova, 2005, Gorur, Akyildirim et al., 2012).

صفات تشخیصی گونه *C. pinihabitans*

حشره ماده بی‌بال: بدن پوشیده از پودری مومی است و قسمتی از شکم اسکروتیزه شده است. انتهای شاخک‌ها نسبتاً تیره است. پاها به جز نیمه قاعده ران و منطقه‌ای در نیمه قاعده ساق پا که زیر زانو قرار دارد، سیاه است. اندازه بدن ۳/۱ تا ۴/۶ میلی‌متر است (Heie, 1995).

حشره نر: سطح پشتی شکم قهوه‌ای است، شاخک‌ها نیز به جز بند قاعده‌ای که زرد است، قهوه‌ای رنگ می‌باشد. پایه‌های ران و قسمت میانی ساق پا

طی بررسی‌های انجام شده از خرداد ۱۳۹۳ تا تیر ۱۳۹۴ روی حشرات مرتبط با کاج *Pinus mugo* در فضای سبز شهرستان مشهد تعدادی گونه شته به شرح زیر از روی درختان در جمعیت فراوان مشاهده و جمع‌آوری گردید که توسط دکتر Colin Favret از دانشگاه Montreal کشور کانادا شناسایی شدند. سه گونه از جنس *Cinara* شامل *C. pini* (Linnaeus)، *C. pinihabitans* (Mordvilko) و *C. palaestinensis* (Hille Ris Lambers) متعلق به زیرخانواده Lachninae و خانواده Lachnidae و گونه *Eulachnus tuberculostemmatus* (Theobald) از خانواده Aphididae (Blackman & Eastop, 1994, Heie, 1995). این بین گونه *C. pinihabitans* برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود.

از جنس *Cinara* تاکنون ۱۲ گونه از ایران گزارش شده است (Rezواني, 2001; Modarres Awal, 2012; Nazemi et al., 2013; Mortazavi et al., 2015) که عبارتند از:

Cinara bagdanovi (Mordvilko), *C. cedri* (Mimeur), *C. cistata piceicola* (Cholodovsky), *C. costata* (Zetterstedt), *C. cupressi* (Buckton), *C.*

تخم‌های خود را نزدیک انتهای برگ‌های سوزنی می‌گذارند.

نمونه‌های مورد بررسی: ایران، خراسان رضوی، مشهد. ۱۳۹۳/۳/۱۲، ♀ ۱۴، ♂ ۲، ۱۱ بی‌بال، ۵ بالدار، مینو حیدری.

نارنجی مایل به زرد است. اندازه بدن تقریباً ۳/۵ میلی‌متر است (Heie, 1995).

این شته معمولاً روی کاج‌های *P. mugo* و *P. sylvestris* زندگی می‌کند و تجمع این آفت بیشتر روی شاخه‌های درختان مسن مشاهده شده است. فرم‌های جنسی در اوایل پاییز ظهور می‌کنند. بیشتر ماده‌ها

منابع

- Blackman, R. L. & V. F. Eastop** (1994) *Aphids on the World's Trees*. England, CAB International: 986 pp.
- Gorur, G., Akyildirim, H., Olcabey, G & Akyurek, B.** (2012) The aphid fauna of turkey: updated checklist. *Archive of Biological Science* 64 (2): 675-692.
- Heie, O.** (1995) *Aphidoidea (Hem) of Fennoscandia and Denmark*. New York, Leiden Scandinavia Science: 207 pp.
- Modarres Awal, M.** (2012). *List of agricultural pests and their natural enemies in Iran*. Mashhad Ferdowsi University Press 759 pp.
- Mortazavi, S., Sadeghi, H., Aktac, N. & Fekrat, L.** (2015) Ants (Hymenoptera: Formicidae) and their aphid partners (Homoptera: Aphididae) in Mashhad region, Razavi Khorasan Province, with new records of aphids and ant species for Fauna of Iran. *Halteres* 6: 4-12.
- Nazemi, A. H., Moravvej, G. & Karimi, J.** (2013) The first report of an aphid species, *Cinara pini* (Hem.: Lachnidae), from Iran. *Journal of Entomological Society of Iran* 33 (1): 93-94.
- Novgorodova, T. A.** (2005) Ant-aphid interactions in multispecies ant communities: Some ecological and ethological aspects. *European Journal of Entomology* 102: 495-501.
- Rezvani, A.** (2001) *Key to the aphids (Homoptera: Aphidinea) in Iran*. Tehran, Agricultural Research, Education and Extension Organization.